

Důvody:

Názor odvolacího soudu, že žalovaný užíval od 1. července 1917 do 31. prosince 1919 bezplatně ve svůj prospěch a na újmu žalobkyně její hostinské koncese, jest mylný. Uváží-li se, že žalovaný — jak nesporno — neučinil se žalobkyní ani výslovně, ani mlčky smlouvy o její hostinské koncesi; — že žalovaný nebyl živnostenským úřadem schválen jako zástupce nebo pachtýř sporné koncese; — že nebylo ani tvrzeno, že se vůči jiným osobám vydával za zástupce nebo pachtýře žalobkyně nebo za jinakého uživatele její koncese; — že naopak — jak plyne z výpovědi svědka ve spojení s nájemní smlouvou ze dne 22. června 1913 — žádal za propůjčení vlastní koncese hostinské; — nelze shledati podkladu pro domněnku, že žalovaný užíval koncese žalobkyni příslušející, — dlužno spíše míti za to, že provozoval ve svém domě čp. 146 hostinskou a výčepnickou živnost bez koncese. Za to jest dle § 132 a) živn. ř. zodpověděn živnostenskému úřadu, ale není povinen náhradou žalobkyni, které, když nemohla v jeho domě provozovati hostinské živnosti na základě koncese, jí náležející, příslušelo právo žádati za přenesení koncese do jiné místnosti (§ 20 živn. ř.). Proč povolané úřady trpěly neoprávněné provozování živnosti žalovaným, nelze soudům zkoumati. Že byly toho náhledu, že se tak děje na základě koncese C-ovy, jest pouhou, ostatně vzhledem k ustanovením § 19 odstavec druhý až čtvrtý živn. ř. patrně neodůvodněnou domněnkou. Případný náhled správních úřadů byl by také beze všeho významu pro rozhodnutí soudní, jež nelze budovati na náhledech jiných úřadů, nýbrž jen na zjištěných skutečnostech a předpisech zákonných.

Čís. 1284.

V tom, že vlak, dopravující pouze železniční zřízení, nevjel do nádraží, nýbrž zastavil u topírny, jest spatřovati příhodu v dopravě, byly-li jím dopravovány také jiné osoby, jež nevěděly, že vlak nevjede do nádraží, a jež musely se pak za tmy a nepohody spleti kolejí a vyhybek do nádraží ubírat. Doprava cestujících jest skončena teprve tím, že cestující opustí výstupiště.

Není spoluzaviněním poškozeného, nevěnoval-li za cesty od vlaku do nádraží zvýšenou pozornost překážkám, jsoucím v cestě.

(Rozh. ze dne 8. listopadu 1921, Rv II 217/21.)

Žalobkyně zamýšlela jeti do Brna a, přišedši na nádraží, spatřila vlak, připravený k odjezdu do Brna, vstoupila do něho bez lístku, průvodčí vlaku ještě před odjezdem jí sdělil, že jest to vlak, určený pouze pro železniční zřízení, že ho však může použiti, zaplatí-li trojnásobné jízdné, na které jí pak vystavil lístek. Vlak nevjel však až do hlavního brněnského nádraží, nýbrž zastavil u topírny a žalobkyně, jdouc za šera ku hlavnímu nádraží, klopýtla přes vyhybkovou tyč a poranila se. Žalobce o náhradu škody procesní soud první stoličky vyhověl, odvolací soud ji zamítl. **Důvody:** Odvolací soud obíral se odvoláním v první řadě s hlediska právního posouzení sporné věci, ježto v tomto směru sluší především hledati řešení sporu. A tu dlužno dát za pravdu

odvolateli, že první soud právnicky pochybil, když v ději, který je podkladem žalobního nároku, shledal »příhodu v dopravě« po rozumu § 1 zákona o povinném ručení drah. Odvolací soud přisvědčuje názoru, zastávanému odvolatelem, že pojem a smysl »příhody v dopravě« nezbytně předpokládá, aby se v provozu dráhy sběhlo něco nepravidelného, kromobyčejného, nějaká úchylka od obvyklého způsobu dopravy. Nic takového nebylo v tomto případě zjištěno. Zastavil-li vlak, jehož žalobkyně použila, již na rozřadovacím a nikoliv teprve na hlavním nádraží brněnském, bylo to právě u tohoto vlaku, určeného výhradně k dopravě železničních zaměstnanců něčím obvyklým, pravidelným. Že tento vlak byl civilním cestujícím vlastně zakázán, žalobkyně dobře věděla, jak dokazuje svědek průvodce, který jí na to hned výslovně upozornil, na její žádost jí však mimo jiné cestující přece nechal jeti s sebou, když zaplatila poplatek, oproti obvyklému jízdnému trojnásob zvýšený. Žalobkyně do vlaku toho vstoupila bez lístku, poněvadž se k němu lístky nevydávaly a zaplatila-li po onom upozornění průvodčího poplatek, o kterém nemohla být v pochybnostech, že to není řádné jízdné osobních vlaků, musilo jí také hned být jasno, že při vlaku tom nešlo o obvyklý způsob dopravy cestujících a že jízdu podniká vlakem nepravidelným, takže se musí podrobiti i mimořádným obtížím, které jsou s tím pravidelně spojeny. Ne-li již dříve, tedy nejpozději ve chvíli, kdy tento vlak, jak obyčejně, zastavil u topírny a cestující musili vystoupit, žalobkyně zvěděla, že také ona spolu s ostatními cestujícími musí se pěšky brát k hlavnímu nádraží. Nemohloť pro cestující, použivší mimořádně na vlastní žádost ve svůj prospěch tohoto vlaku, být jinak, a nestalo se tím tedy v provozu dráhy nic kromobyčejného. Avšak ani jinak nestalo se v provozu dráhy nic abnormálního, co by bylo možno za příhodu v dopravě považovati. Osvětlení nádraží, kudy se žalobkyně od vlaku ubírala, bylo v pořádku, ježto lampy, tam umístěné, řádně hořely a na cestě neleželo nic mimořádného, nýbrž jen koleje a vyhýbky, o nichž žalobkyně věděla a s nimiž proto měla počítati. Proto nelze na tento případ použití právní domněnky vyslovené v § 1 uvedeného zákona, nýbrž povšechných zásad občanského zák. obč. o náhradě škody a dlužno tedy zkoumati otázku zavinění té či oné strany na úrazu žalobnice. Zavinění žalobkyně shledal pak odvolací soud v tom, že se po cestě bavila, čímž zanedbala povinnou opatrnost.

N e j v y š š í s o u d obnovil rozsudek prvního soudu.

D ů v o d y:

Nelze důvodně ničeho namítati proti názoru soudu odvolacího, že pojem a smysl příhody v dopravě nezbytně předpokládá, by se v provozu dráhy sběhlo něco nepravidelného, kromobyčejného, nějaká úchylka od obvyklého způsobu dopravy. Kdežto však soud odvolací pokládá za to, že v tomto případě nebylo tu nic takového, dospívá odvolací soud na základě skutkových zjištění nižších soudů k úsudku opáčnému. Je zjištěno, že vlak, jehož žalobkyně použila, byl určen výhradně k dopravě železničních zřízenců, že jízda tímto vlakem byla civilním cestujícím zakázána, přes to však dovolena žalobkyni, když tato zaplatila značně zvýšený poplatek. Nebylo ani tvrzeno, že žalobkyně při nastupování do vlaku věděla, nebo že za jízdy byla na to upozorněna, že vlak nevjíždí až na hlavní nádraží brněnské, nýbrž staví již na nádraží rozřadovacím čili u topírny.

Žalobkyně mohla tudíž důvodně míti za to, že když jí bylo dovoleno použiti úplatně vlaku a jízdní lístek byl vydán do Brna, vlak, jako každý jiný vlak, obecnstvem dopravující, dojde na hlavní nádraží. Byť tedy okolnost, že vlak určený jen pro železniční zřízení, jako obyčejně zastavil již u topírny, sama o sobě nebyla ničím nepravdělným, krom-obyčejným a od normy se odchylojícím, poněvadž železniční zřízení to věděli, dlužno přece spatřovati úchytku od obvyklého způsobu dopravy v tom, že vlak zastavil u topírny přesto, že byly jím dopravovány též osoby jiné, které nevěděly, že vlak nevjede na hlavní nádraží. Za tohoto předpokladu nutno pak další nepravdělnost spatřovati v tom, že žalobkyně jakožto civilní cestující byla nucena, ubírat se za nepohody a šera přes četné koleje, vyhýbky a jiná zařízení ke hlavnímu nádraží, což při dopravě civilních cestujících zajisté není pravidlem. Když byla žalobkyně při tom postižena úrazem, padnuvši přes železnou spojkou výhybky, jest tu příhoda v dopravě, neboť dlužno souhlasiti se soudem první stolice, že doprava cestujících není skončena tím, že vlak zastaví a obecnstvo z něho vystoupí, nýbrž teprve tím, že cestující opustí výstupiště, poněvadž i tu ještě hrozí jim nebezpečí spojené s hromadnou dopravou pomocí sil živelních, které bylo jedním z hlavních důvodů, proč vydán zákon o povinném ručení železnic. Jsou tu tedy předpoklady zákona ze dne 5. března 1869, čís. 27 ř. zák., a žalovaný erár byl by prost ručení jen tehdy, kdyby byl prokázal některý z osvobodovacích důvodů § 2 tohoto zákona. Důkaz ten nebyl podán. Žalovaný erár uplatňoval pouze vlastní zavinění žalobkyně. Toto namítané zavinění zřejmě nespadá pod § 2 dotčeného zákona, neboť žalovaný netvrdí a nemůže ani tvrditi, že svrchu naznačená příhoda v dopravě byla způsobena zaviněním poškozené žalobkyně, jak zákon předpokládá; namítá tím vlastně jen nedostatek příčinné souvislosti mezi zmíněnou příhodou a úrazem, pokud se týče, že tato příčinná souvislost jest alespoň z části přerušena tím, že žalobkyně sama zavinila svůj úraz. Než ani takové zavinění nebylo prokázáno. Že žalobkyně použila vlaku, který nebyl určen ke všeobecné dopravě osob, nelze jí přičítati za vinu, když jí jízda povolanými činiteli byla povolena. Odvolací soud vidí zavinění žalobkyně v tom, že se za cesty od topírny ke hlavnímu nádraží bavila. Pouhé bavení se rovněž nelze pokládati za zavinění, dokud nebylo prokázáno, že byla jím odvrácena pozornost žalobkyně od překážek jsoucích na cestě k hlavnímu nádraží. V té příčině nevyskytly se však ve sporném řízení a nebyly zjištěny žádné konkrétní okolnosti, z kterých bylo by nutno souditi, že žalobkyně bavíc se zanedbala oné pozornosti a opatrnosti, již za daných okolností bylo třeba, a takto se dopustila nedopatření ve smyslu § 1297 obč. zák. Opačný názor odvolacího soudu — nemaje skutkového podkladu — jest pouhou domněnkou. Že žalobkyně po úrazu se vzdala svých nároků na odškodnění, nebylo v první stolici na přetřes vzato, odvolací soud nebyl tedy oprávněn hleděti k domnělému vzdání se, a to ani jako k okolnosti ilustrující.

Čís. 1285.

Vinou na rozluce manželství jest rozuměti pouze subjektivní zavinění. O něm nelze mluvit při onemocnění duševní chorobou za trvání manželství. (Rozh. ze dne 8. listopadu 1921, Rv II 247/21.)